

ĐỀ THI GIAO LƯU HỌC SINH GIỎI
NĂM HỌC 2024-2025
MÔN: NGỮ VĂN, LỚP 9

ĐỀ CHÍNH THỨC

Thời gian làm bài: 150 phút (không kể thời gian giao đề)

Câu 1 (8,0 điểm)

NHÁT BÚA THỨ 101

Một người thợ khai thác đá cần mẫn nện từng nhát búa vào tảng đá to và rắn chắc. Anh gắng hết sức mong chẻ đôi được tảng đá mà nó vẫn trơ lì không chịu nứt ra. Mặc dù mệt mỏi, người thợ vẫn không chịu bỏ cuộc. Anh lấy một cây búa to hơn và nỗ lực nện 100 lần nhưng tảng đá vẫn trơ trơ. Anh quyết định vung búa lên phang thật mạnh nhất cuối cùng. Và thật bất ngờ, tảng đá nứt ra làm đôi.

Có phải nhát búa cuối cùng - nhát búa thứ 101 làm tảng đá nứt ra không?

(Dám chấp nhận, Ernie Carwile, NXB Tổng hợp TP Hồ Chí Minh, 2018, tr.144)

Trình bày suy nghĩ của em về bài học rút ra từ câu chuyện trên.

Câu 2 (12,0 điểm)

Tiến sĩ Đoàn Cẩm Thi cho rằng: “Cái đẹp của văn chương chính là cái mang nhiều dấu ấn của chủ thể sáng tạo, là cái riêng, cái độc đáo”. Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy làm sáng tỏ qua lời ca khúc “Nhớ mùa thu Hà Nội” của Trịnh Công Sơn?

Hà Nội mùa thu, cây com nguội vàng, cây bàng lá đỏ
Nằm kề bên nhau, phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu.
Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội
Mùa hoa sữa về thơm từng ngọn gió
Mùa cốm xanh về thơm bàn tay nhỏ
Cốm sữa vỉa hè thơm bước chân qua.
Hồ Tây chiều thu, mặt nước vàng lay bờ xa mời gọi
Màu sương thương nhớ, bày sấm cầm nhỏ vỗ cánh mặt trời.
Hà Nội mùa thu đi giữa mọi người
Lòng như thăm hỏi, tôi đang nhớ ai
Sẽ có một ngày trời thu Hà Nội trả lời cho tôi
Sẽ có một ngày từng con đường nhỏ trả lời cho tôi.
Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội
Nhớ đến một người...
Để nhớ mọi người.

(Trịnh Công Sơn, lời thơ của bài hát Nhớ mùa thu Hà Nội)

ĐÁP ÁN THI GIAO LƯU HSG
NĂM HỌC 2024-2025
MÔN: NGỮ VĂN LỚP 9

Câu 1 (8,0 điểm)

*** Yêu cầu về kỹ năng:**

Thí sinh hiểu đúng yêu cầu của đề bài; biết cách làm bài văn nghị luận về một vấn đề rút ra tư tác phẩm văn học; bố cục ba phần rõ ràng; lập luận chặt chẽ, mạch lạc; không mắc các lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

*** Yêu cầu về kiến thức:**

Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau, song phải thể hiện rõ quan điểm của mình về bài học được rút ra từ câu chuyện. Quan điểm đó phải phù hợp với đạo đức, lễ phải, không suy diễn tùy tiện. Dưới đây là những gợi ý cơ bản:

Ý	Nội dung	Điểm
1	1. Mở bài: - Dẫn dắt vấn đề - Nêu vấn đề: Câu chuyện <i>Nhát búa thứ 101</i> đem đến cho chúng ta bài học bổ ích về kết quả của lòng kiên trì.	0,5
2	2. Thân bài	
	a. Phân tích câu chuyện rút ra thông điệp - Câu chuyện kể về người thợ khai thác đá cần mẫn và cố gắng. Anh đã dùng hết sức lực của mình vào công việc mong chờ đôi được tảng đá to. Mặc dù mệt mỏi nhưng anh không chịu bỏ cuộc. Anh lấy một cây búa to hơn và nỗ lực nện 100 lần nhưng tảng đá vẫn trơ trơ. Anh quyết định vung búa lên phang thật mạnh thêm một nhá. Thật bất ngờ, tảng đá nứt ra làm đôi. Như vậy tảng đá vỡ ra không phải do nhát búa 101 mà là do sự bền bỉ, kiên trì quyết tâm đến cùng, không chịu bỏ cuộc của người thợ. Nhát búa thứ 101 chỉ là nhát búa cuối cùng đem lại kết quả sau một quá trình người thợ kiên trì, nhẫn nại làm việc. - Câu chuyện gợi ra một thông điệp đầy ý nghĩa: đối với mỗi người trong cuộc sống phải kiên trì, bền bỉ mới đạt được thành công.	1,0
	b. Bàn luận, chứng minh	
	* Tại sao trong cuộc sống cần phải có lòng kiên trì, bền bỉ? - Kiên trì, bền bỉ là sự kiên định, vững vàng ý chí không từ bỏ mục tiêu, nỗ lực hành động để đạt được các giá trị thành quả, khẳng định bản thân. - Kiên trì, bền bỉ là điều cần thiết bởi lẽ: cuộc sống là hành trình dài với nhiều khó khăn thử thách, không có giá trị thành quả nào đạt được dễ dàng. Hơn nữa, con người không phải là cỗ máy hoàn	1,0

	hảo nên không phải thử thách nào cũng vượt qua nhanh chóng.	
	* Kiên trì, bền bỉ đem lại ý nghĩa lớn lao đối với cá nhân và cộng đồng như thế nào? - Giúp con người thử thách vượt qua hoàn cảnh khó khăn để đạt được thành công, khẳng định bản thân, hoàn thiện ý chí và phẩm chất, tránh sự chán nản bỏ cuộc, ỷ lại. - Giúp con người rèn luyện ý chí và nghị lực. Khi đối mặt với khó khăn, lòng kiên trì giúp chúng ta không dễ dàng bị vấp ngã, và chúng ta có sự kiên định trong việc theo đuổi mục tiêu. - Góp phần làm cho con người trở nên bản lĩnh hơn. Chúng ta không sợ hãi hay lùi bước trước những khó khăn có thể xảy đến trong cuộc sống, và chúng ta dám đối mặt với mọi thử thách. - Góp phần hình thành cho chúng ta những phẩm chất tốt đẹp khác như lòng quyết tâm, ý chí kiên định theo đuổi mục tiêu..., là chìa khóa dẫn đến sự thành công trong nhiều lĩnh vực... (HS cần lấy các ví dụ minh chứng về ý nghĩa kết quả của lòng kiên trì trong cuộc sống: các nhà bác học, nhà nghiên cứu, người có ý chí kiên trì bền bỉ chiến thắng khó khăn...)	2,0
	* Ngược lại, người không có lòng kiên trì dễ nản lòng, thoái chí, buông xuôi, bỏ cuộc, đầu hàng trước khó khăn trở ngại... Những người như thế khó có được thành công	0,5
	c. Mở rộng, nâng cao - Kiên trì, bền bỉ là cần thiết trong cuộc sống nhưng vẫn chưa đủ. Mỗi con người còn cần phải có trí tuệ, tâm hồn, bản lĩnh, sự trải nghiệm và sự động viên, khích lệ lẫn nhau vươn lên trong cuộc sống. Cần có mục tiêu sống tích cực, sự tỉnh táo thấy được những ý tưởng khả thi, nằm trong khả năng của bản thân; cần có sự tính toán, lên kế hoạch hợp lý, rõ ràng trước khi bắt đầu theo đuổi mục tiêu... - Không phải lúc nào kiên trì cũng dẫn ta đến thành công. Đôi khi con người cần biết hành động một cách thông minh, sáng tạo, đột phá chứ không phải chỉ kiên trì giậm chân mãi trên một lối mòn. Cần phân biệt kiên trì, nhẫn nại với sự cố chấp, ...	1,0
	d. Bài học nhận thức và hành động - Kiên trì bền bỉ là một đức tính quý giá nhưng không phải ai cũng có được nó ngay từ đầu mà cần có một quá trình tích lũy, rèn luyện. - Để có được lòng kiên trì nhẫn nại, chúng ta cần: + Nhận thức đúng đắn về mục tiêu mà bản thân đang theo đuổi để từ đó có thêm ý chí, nghị lực và động lực để thực hiện mục tiêu.	1,0

	+ Biết dành thời gian lắng nghe chính mình, kiên nhẫn với hành trình của bản thân. Đặc biệt, trong xã hội ngày hôm nay, khi ai cũng chạy theo lối sống nhanh, gấp gáp thì việc thấu hiểu và chậm rãi với chính mình càng là điều được trân trọng. + Kiên trì với chính mình giúp ta tách khỏi những đám đông ồn ào, tấp nập để thấu hiểu và yêu thương bản thân.	
3.	3. Kết bài - Khẳng định lại vấn đề - Liên hệ bản thân, bài học	0,5
4.	Đảm bảo quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu; khuyến khích bài viết có sự sáng tạo.	0,5

Câu 2 (12,0 điểm)

*** Yêu cầu về kỹ năng:** Thí sinh hiểu đúng yêu cầu của đề bài; vận dụng tốt các kỹ năng làm văn để viết bài văn nghị luận văn học; bố cục ba phần rõ ràng; lập luận chặt chẽ, mạch lạc; dẫn chứng phong phú, tiêu biểu; không mắc các lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp; khuyến khích những bài viết sáng tạo.

*** Yêu cầu về kiến thức:** Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau trên cơ sở hiểu rõ yêu cầu của đề bài. Bài viết cần đảm bảo những ý cơ bản theo gợi ý sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1	1. Mở bài - Dẫn dắt vấn đề - Nêu vấn đề, trích dẫn nhận định	1.0
2	2. Thân bài a. Giải thích: - Nhận định của tiền sĩ Đoàn Cẩm Thi bàn về mối quan hệ giữa chức năng thẩm mỹ và phong cách sáng tác của nhà văn trong văn chương. Theo Tô Hoài: “Mỗi chữ phải là hạt ngọc buông xuống trang bản thảo do phong cách riêng của mình mà có”, mỗi trang văn còn vương lại trên trần thế là mỗi phong cách ghi tạc trăm năm. - Cái đẹp không chỉ đơn thuần là phép cộng của những điều tươi sáng mà nó là sự thống nhất của cái chân, cái thiện, cái mỹ đúng như Nguyễn Ngọc đã nói: “Đã là văn chương thì phải đẹp”. - Văn học là lĩnh vực của cái độc đáo, mỗi tác phẩm đích thực phải là những tác phẩm được xây dựng từ ngòi bút chân chính, mới lạ và sáng tạo, nó nhất thiết phải là: “Một phát minh về hình	1,5

	thức, một khám phá về nội dung”. Lao động của nhà văn là lao động sáng tạo nên mỗi nhà văn phải có một giọng điệu riêng vì: “điều còn lại của mỗi nhà văn là cái giọng nói của riêng mình”. Từ cái tôi phong cách độc đáo, người nghệ sĩ từng bước khám phá chiều sâu đầy bí ẩn của tâm hồn con người và cuộc sống theo quy luật của cái đẹp. - Cái đẹp trong tác phẩm văn học được nhà văn khơi nguồn, kết tinh từ cuộc sống luôn có sức hấp dẫn với người đọc, bồi đắp những giá trị tốt đẹp cho con người.	
	b. Chứng minh: - Giới thiệu tác giả, tác phẩm: + Trịnh Công Sơn là nhạc sĩ lớn nhất của nền tân nhạc Việt Nam. Nhạc sĩ Văn Cao từng tâm sự “Sơn viết hồn nhiên như thể cảm xúc nhạc thơ tự nó trào ra”. Còn nhạc sĩ Nguyễn Xuân Khoát nhận xét “Trịnh Công Sơn viết dễ như lấy chữ từ trong túi ra”. Cái quyền rũ của nhạc Trịnh Công Sơn có lẽ là ở chính chỗ đó, ở chỗ không định tạo ra một trường phái nào, một triết học nào, mà vẫn thấm vào lòng người như suối tưới. Với những lời, ý đẹp và độc đáo đến bất ngờ Trịnh Công Sơn đã chinh phục hàng triệu con tim, không chỉ ở trong nước, mà ở cả ngoài biên giới nữa... Trịnh Công Sơn để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng bạn yêu nhạc bao thế hệ bởi sự mượt mà, sâu lắng, dịu dặt chất trữ tình. - Bài hát “Nhớ mùa thu Hà Nội” ra đời năm 1985 khi nhạc sĩ vừa từ Liên Xô trở về và ở lại Hà Nội một tháng, đó là những trải nghiệm và trải lòng của một người khách lạ đặt chân đến xứ Kinh Kỳ. Chứng minh qua “Nhớ mùa thu Hà Nội” của Trịnh Công Sơn. <i>Luận điểm 1. “Cái đẹp, cái riêng, cái độc đáo” của bài thơ “Nhớ mùa thu Hà Nội” là những dòng cảm xúc và nỗi nhớ thiết tha về một Hà Nội cổ kính, nên thơ mỗi độ thu về.</i> - “Nhớ mùa thu Hà Nội” của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn ra đời trong một tháng “gặp gỡ” của những tâm hồn đồng điệu. Bài hát lấy cảm hứng chủ đạo là nỗi nhớ, khi tình yêu giữa đất và người vừa chớm nở đã phải chia xa. “Nhớ mùa thu Hà Nội” làm người đi xa không khỏi xốn xang, người ở gần không khỏi bồi hồi vào những buổi sớm heo may trong lòng thành phố. + Khổ thơ đầu là nỗi nhớ về một Hà Nội mùa thu với vẻ đẹp lãng mạn, cổ kính mang đậm dấu ấn của đất Kinh kỳ xưa. Đó là một Hà Nội thật lãng mạn, mộng mơ khi mùa thu về cùng với nét	6,0

trầm tư, cô kính của “phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu” mà không nơi nào có được. Đó là nỗi nhớ về hương hoa sữa, hương cốm mới – những nét rất đặc trưng của mùa thu Hà Nội, là Hồ Tây trong một buổi chiều thu huyền ảo, khói sương lãng đãng, là tình yêu và nỗi nhớ của về con người Thủ đô trong nỗi niềm riêng “nhớ đến một người”.

Hà Nội mùa thu, cây cơm nguội vàng, cây bàng lá đỏ

Nằm kề bên nhau, phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu.

+ Sở dĩ “Nhớ mùa thu Hà Nội” khơi gợi tình cảm thân thuộc là bởi Trịnh Công Sơn đã bắt được “thần thái” của một thủ đô cổ xưa, trầm mặc, thiêng liêng trong ký ức mọi người. Những cây cơm nguội vàng, cây bàng lá đỏ, phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu là những hình ảnh khó có thể bắt gặp ở bất cứ đâu. Nó hiện hiện trong tâm trí người yêu Hà Nội như tranh phố Phái, như cốm làng Vòng, hay những con đường hoa sữa nồng nàn tháng 10. Những dư âm, mùi vị ấy dù rất đặc trưng nhưng không phải ai một lần ghé ngang Hà Nội cũng bắt được. Trịnh Công Sơn đã chắt lọc những phần linh hồn tinh túy nhất của Hà Nội để đưa vào bài hát lắng sâu, dạt dào cảm xúc này. Qua nhạc phẩm, ta bắt gặp hồn thiêng núi sông ngàn năm, đồng thời hiện hiện một bức tranh mùa thu tuyệt đẹp, mê đắm lòng người.

+ Trịnh Công Sơn hoài niệm về đẹp ấn tượng nhất, dễ nhận thấy nhất của mùa thu Hà Nội qua màu đỏ của lá bàng, màu vàng của hàng cây cơm nguội, đặc sắc hơn nhạc sĩ lắng hồn mình vào cái tinh vi, vô hình nhưng lại sống động của mùi hoa sữa và hương cốm thơm mỗi độ thu về. Trong khoảnh khắc giao mùa ấy, nét đặc trưng của mùa thu Hà Nội được tác giả khám phá và đưa vào ca từ các hình ảnh vô cùng mới mẻ, đậm hương sắc của mùa thu Hà Nội.

Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội

Mùa hoa sữa về thơm từng ngọn gió

Mùa cốm xanh về thơm bàn tay nhỏ

Cốm sữa vỉa hè thơm bước chân qua..

+ Từng ngọn gió mùa thu thơm nồng nàn hoa sữa, từng bàn tay nhỏ nhắn thơm hương cốm xanh, ngay cả những bước chân người đi trên hè phố cũng bắt giắc vương vương thơm mùi cốm sữa. Xa Hà Nội, nhưng những gì thuộc về Hà Nội vẫn không rời, cứ vấn vương như một nỗi niềm, lưu luyến, chẳng rời...

+ Dạo bước trên những con đường Hà Nội nhất là Hồ Tây vào

buổi chiều thu khiến hồn người lãng đãng như mơ, như ảo. Hồ Tây hiện lên huyền ảo và nên thơ như một bức tranh thủy mặc được nhà danh họa vừa phác thảo xong. Mặt nước hồ lay động dưới ánh chiều vàng như thể đang xuyên xao, băng khuâng, rung cảm theo tiếng mời gọi của bờ xa. Màu sương mờ lãng đãng, giăng giăng như niềm nhớ thương da diết; từng bầy sâm cầm tránh rét đang bay về hướng mặt trời tìm hơi ấm cuối thu.

Hồ Tây chiều thu, mặt nước vàng lay bờ xa mời gọi

Màu sương thương nhớ, bầy sâm cầm nhỏ vỗ cánh mặt trời

+ Những lời ca đẹp nhất, những giai điệu xốn xang nhất của mùa thu Hà Nội đã được Trịnh Công Sơn viết nên bằng trái tim sâu nặng với đất và người nơi đây. Chẳng thể mà nổi nhớ cứ da diết, mãnh liệt đến thế:

“...Hà Nội mùa thu, đi giữa mọi người

.....

*Sẽ có một ngày từng con đường nhỏ trả lời cho
tôi...”*

+ Nổi nhớ vừa hiện hữu, vừa vô hình, không hướng về ai nhưng cũng hướng về tất cả. Mùa thu Hà Nội của Trịnh Công Sơn đã khơi gợi được niềm đồng cảm của bao thế hệ người yêu nhạc. Ấn tượng về một Hà Nội trầm mặc, xưa cũ vẫn không phai mờ trong tâm trí những người gắn bó nơi đây. Mỗi độ thu về cùng gió heo may, hương cốm mới, cả một trời ký ức trong lòng những người yêu Hà Nội lại bồi hồi sống dậy. Người đi xa nhớ một Hà Nội trong ảo ảnh, hình dung. Người ở gần nhớ một Hà Nội của dĩ vãng, xa xăm.

=>Nhạc phẩm “ Nhớ mùa thu Hà Nội” làm chúng ta ngỡ ngàng khi nhận được tín hiệu tình yêu thiết tha, bỏng cháy của Trịnh Công Sơn dành cho con người nơi đây. Bắt đầu là tình yêu đối với một người khi “đi giữa mọi người”. Nổi nhớ ở đây vừa hiện hữu, cụ thể về “một người” nhưng lại hoàn toàn vô hình, vô danh tính. Chính nét khơi gợi nhiều mộng lung ấy đã được sự chia sẻ, đồng cảm của nhiều bạn đọc yêu thơ, các thế hệ yêu nhạc Trịnh Công Sơn, yêu mùa thu Hà Nội.

Luận điểm 2. “Cái đẹp, cái riêng, cái độc đáo” trong bài thơ “Nhớ mùa thu Hà Nội” của Trịnh Công Sơn được thể hiện qua hình thức nghệ thuật đặc sắc:

- Nhạc phẩm sử dụng nhiều hình ảnh đặc trưng của Hà Nội, các phép điệp ngữ, điệp cấu trúc, ngôn ngữ gợi cảm... gợi lên tình

	cảm lưu luyến, băng khuâng và cả nỗi nhớ thiết tha trong tâm hồn nhạc sĩ. - Bài thơ với ngôn từ giản dị, và hình ảnh gợi cảm, lời ca mượt mà, êm ái, khi lắng đọng, lúc vút cao, khi da diết, lúc gợi nhớ gợi thương đã diễn tả tài tình thần thái của cảnh và người nơi mảnh đất kinh kỳ ngàn năm văn hiến.	
	c. Đánh giá	2.0
	- Ý kiến trên hoàn toàn đúng đắn. Bởi lẽ, thiên chức của nhà văn là khơi nguồn cho cái đẹp tràn vào trang viết. Từ cuộc sống đến văn học, cái đẹp vẫn luôn giữ một vai trò quan trọng, chi phối cảm quan con người. Cái đẹp từ ngoài thực tại bước vào trang văn nó đã nâng tầm lên thành giá trị thẩm mỹ thông qua tài năng nghệ thuật riêng biệt của người nghệ sĩ. Và cái đẹp trong nhạc phẩm “ Nhớ mùa thu Hà Nội” của cố nhạc sĩ Trịnh Công Sơn là “ cái mang dấu ấn của chủ thể sáng tạo, là cái riêng, cái độc đáo”. - Bài học cho người sáng tác và người tiếp nhận: Để mang lại cho tác phẩm một vẻ đẹp độc đáo, điều đó đòi hỏi người nghệ sĩ phải bộc lộ, phản ánh sự sáng tạo, mới mẻ, phải có tâm huyết với nghề, với ngòi bút mới có thể viết nên những tác phẩm có giá trị sống mãi trong trái tim bạn đọc. Còn độc giả khi tiếp nhận tác phẩm cần mở lòng mình đón nhận và cảm thấu cái mạch ngầm mà nhà văn gửi gắm, để từ đó , bước vào địa hạt của cái đẹp.	
3	3. Kết bài - Khẳng định lại vấn đề - Liên hệ	1.0
4	Đảm bảo quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu; khuyến khích bài viết có sự sáng tạo.	0,5

Lưu ý:

- Cho điểm tối đa khi bài thi đảm bảo tốt cả 2 yêu cầu về kỹ năng và kiến thức, khuyến khích những bài viết có chất văn, có sự sáng tạo, có kiến văn phong phú, sâu rộng.

- Điểm của bài thi là tổng điểm các câu cộng lại; cho điểm từ 0 đến 10.

- Điểm lẻ làm tròn tính đến 0,25 điểm.

— Hết —

